

כותנה לקראת השקיה 2010

עופר גורן, ממ"ר כותנה, שה"מ

צבירת יח' - חום רבה בתחילת העונה עשויה להקדים הצורך בפתיחת המים

השפעת גורמים אקלימיים על תחילת הגידול:

חורף גשום ובעיקר גשמי אביב אפשרו תחילת הגידול בחתך רטיבות מלא במרבית אזורי הארץ. טמפרטורות ממוצעות גבוהות מהרב-שנתי יצרו תנאים לנביטה מהירה וטובה מוקדם יחסית באביב. צבירת יחידות-חום (ממוצע הטמפרטורות יום-לילה מעל 15.5° צלסיוס) בכמות גדולה יחסית לרב שנת-תנאי להתפתחות מהירה של הגידול, וכנראה גם להקדמת תחילת הפריחה.

הגורמים הנ"ל, עשויים להשפיע על האצת ההתפתחות הפיסיולוגית של הצמחים ועל הקדמת שלבים בגידול, כגון התמיינות לאברי הפרי. במידה וכן, יהיה צורך בהקדמת השקיה על מנת להגיע לתחילת פריחה וצבירת הלקטים כאשר הצמחים מספיק גדולים/גבוהים = תנאי לפוטנציאל יבול מרבי.

יש לקבוע עם מדריך הגידול את המועד המתאים לפתיחת המים בכל חלקה בנפרד !!

השקיה:

הנחיות השקיה של זני הגולית' ושל הזן 'אקלפי' מבוססות על ניסויי שדה, ניסיון מצטבר של מדריכי הגידול ובעיקר של מטפחי הזנים: גד פישלר (פילו) מחב' זרעי ישראל, ויחיאל טל מחב' הזרע ג'נטיקס.

זני גולית:

בשונה מזני פימה קודמים, זני גולית בעלי עמידות גבוהה לחלפת ולשחמת ולכן, העלווה פעילה עד לשילוך. המשמעות: כמות מוטמעים מוגברת לכל אורך העונה ופוטנציאל יבול גבוה יותר. המסקנה: פיתוח צמח גדול כבסיס ליבול גבוה.

מהלך הגידול: גובה הצמחים- בזמן הופעת פרחים ראשונים צריך להיות 70 - 80 ס"מ, ובהופעת ההלקטים הגדולים (מעל קוטר 10 מ"מ או מעל משקל 8 גר') 90 - 100 ס"מ.

קצב הצמיחה- בזמן הופעת הפרח הראשון צריך להיות 2.2 - 2.7 ס"מ ליום ולרדת אח"כ בהדרגה (בחצי מ"מ ליום) עד שהוא מגיע ל 0.1 - 0.5 ס"מ ליום בתחילת אוגוסט.

הפריחה: פרח ראשון מופיע בזן "גולית" בגיל ממוצע של 10-11 שבועות מהצצה, בדומה לזנים P008, PF15, אולם מספר הפרחים קטן יותר בתקופה הראשונה. כתוצאה מכך, העומס המרבי על הצמח קטן יותר ולכן, הנטייה שלו לנצל את המוטמעים לצמיחת יתר במקום ליצירת פרי גדולה יותר. המשמעות היא שיש צורך להקפיד על וויסות הצמיחה לגובה.

גובה הצמחים הסופי צריך להיות בתחום 115-130 ס"מ (כ-5 ס"מ גבוה יותר מאשר בזנים P008, PF15). חשוב מאוד להקפיד על הירידה ההדרגתית בקצב הגידול, צמיחה מרובה מדי או הפסקה פתאומית של הגידול יגרמו נזק. מתחילת אוגוסט עד השילוך חשוב לשמור על עלים פעילים ועל קודקוד צמיחה פעיל עם צמיחה כמעט אפסית. עלים צמאים לא ימלאו את ההלקטים וצמיחה רבה גוזלת מוטמעים מההלקטים וגורמת לסבך. סבך זה מקשה על השילוך והקטיף וגורם גם לירידה באיכות הסיבים. את מצב הצמיחה המתואר ניתן להשיג ע"י השקיה בכמויות קטנות מאוד עד מועד השילוך. בקרת מצב המים בצמחים בתקופה זו ע"י תא-לחץ יכולה לעזור מאוד בקביעת כמויות המים המתאימות.

ההלקטים האחרונים נפתחים 60-70 יום לאחר הפריחה, כך שאם הקטיף יערך בסוף ספטמבר הפרח האחרון שיגיע לקטיף פורח בסוף יולי.

זן אקלפי:

אקלפי הוא זן מכלוא בינמיני- דור ראשון של הכלאה בין שני טיפוסים הכותנה המוכרים לגידול בארץ: "אקלה" (Upland – G.hirsutum) ופימה (G.barbadense). כתוצאה מתופעת "און המכלוא" (הטרוזיס), המאפיינת זני מכלוא, **הזן נוטה לקצב צימוח מוגבר ושימוש יעיל במים.**

המשמעות: כושר צבירת יבול גבוה בדומה לזני אקלה ובתקופה קצרה יחסית מהדרוש לזני פימה גם בתנאי גידול פחות אופטימאליים לכותנה.

המסקנה: פיתוח צמח גדול כבסיס ליבול גבוה (בדומה לזני הגולית), תוך הקפדה יתרה על איזון בין צימוח לא מופרז לצבירה והתפתחות אברי פרי תקינה.

הקפדה על איזון זה בעלת חשיבות רבה כדי להגיע לקטיף ככל הניתן בסמוך למועד פתיחת עיקר ההלקטים, על מנת לשמור על איכות סיבי המכלוא בתחום סיבי הפימה.

מהלך הגידול: גובה הצמחים- בזמן הופעת כפתור ראשון צריך להיות כ 35 ס"מ, בהופעת פרחים ראשונים 70 - 75 ס"מ, ו 90 ס"מ בהופעת הלקטים גדולים ראשונים.

קצב הצימוח- בתקופת הופעת הפרחים הראשונים צריך להיות 1.7 - 2.2 ס"מ ליום, ולרדת בהדרגה עד כ 0.2 ס"מ ליום מתחילת פתיחת הלקטים, בד"כ לקראת סוף יולי, ועד לשילוך.

הפריחה- בהתפתחות תקינה ורצויה, צמח המכלוא יתחיל לפרוח בגיל ממוצע של 9 שבועות מהצצה. הפרח הראשון מופיע על ענף פרי ראשון בד"כ במפרק 6 מעל מפרק הפסיגים, כאשר הצמח פיתח עד אז 14-16 מפרקים על הגבעול הראשי. מדד של מספר מפרקים בגבעול הראשי שמעל המפרק בו מצוי פרח פתוח בעמדה ראשונה (ממפ"צ) הוא מדד מקובל בתקופת גידול זו, המבטא איזון בין הצימוח הווגטטיבי לבין יצירת אברי הפרי ותחילת החנטה. בתחילת הופעת הפרחים המדד הממוצע הוא יהיה 9-10 מפרקים. משך תקופת הפריחה הרצויה הוא 5-6 שבועות שמספיקים לעד כ-13 ענפי פרי לפרוח ולחנט הלקטים. לפי זה, קצב הפריחה הרצויה הוא כאשר בכל שבוע ערך הממפ"צ קטן ב-1 בממוצע, עד שערכו מגיע ל 3 בסביבות השבוע ה 15 מההצצה. במצב זה, הצמח מצמצם מאד את גדילתו עד להפסקה מוחלטת של הוספת מפרקים וחנטת הלקטים נוספים.

הלקט ראשון נפתח בגיל 16-17 שבועות מהצצה, ולמעשה הצמח מפסיק לפתח צימוח חדש (Cutout) אך עדיין פעיל וממשיך להזרים מוטמעים ומים הדרושים למילוי ולהתפתחות התקינה של ההלקטים האחרונים. לכן, חשוב להמשיך השקיות במנות קטנות עד שלב פתיחת 30-40% מכלל ההלקטים. כמו בזני הגולית, בקרת מצב המים בצמחים בתקופה זו ע"י תא-לחץ יכולה לעזור מאוד בקביעת כמויות המים המתאימות.

הנחיות פרטניות למועד פתיחת המים, כמויות ומעקב גידול יינתנו בכל אזור ע"י ההדרכה